

Między kościołem a lokalem wyborczym

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2015 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Jak wynika z badań CBOS, w Polsce akceptacja obecności Kościoła w sferze publicznej jest duża. Sprzeciw większości opinii publicznej budzi jednak zajmowanie przez Kościół stanowiska w sprawie ustaw przyjmowanych przez parlament i – przede wszystkim – sugerowanie przez księży wiernym, jak powinni głosować w wyborach. Agitacja wyborcza w kościołach jest nie tylko powszechnie nieakceptowana, ale także spotyka się z krytycznym odbiorem osób najbardziej zaangażowanych w praktyki religijne¹.

Większość respondentów (58%) deklaruje², że w parafiach działających w ich osiedlu/wsi nigdy nie zdarza się, aby księża podczas kazań ujawniali swoje sympatie partyjne lub sugerowali, które ugrupowania polityczne należy popierać. Elementy agitacji politycznej dostrzega w kazaniach duchownych w lokalnych parafiach 26% badanych: większość z nich (tj. 16% ogółu ankietowanych) przyznaje, że takie sytuacje mają miejsce sporadycznie. Ogółem co dziesiąty badany twierdzi, że dochodzi do nich często.

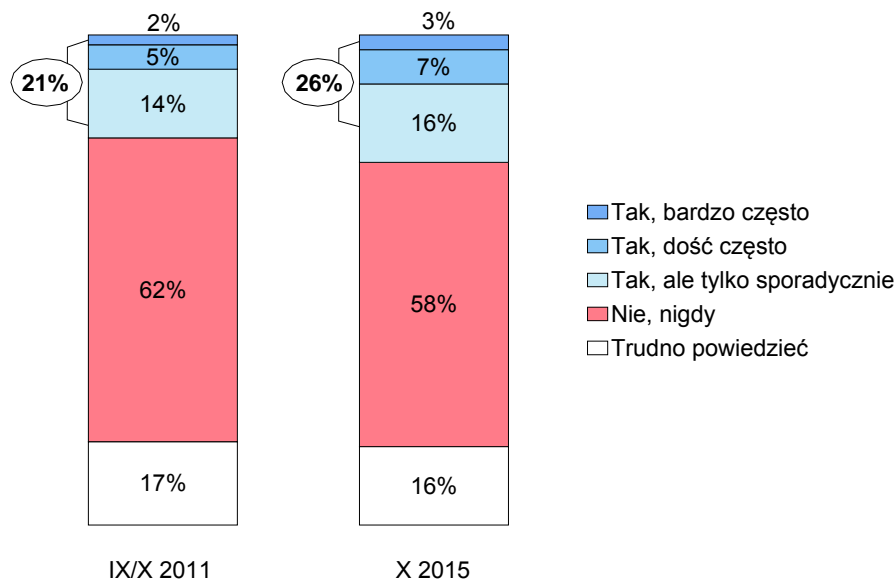
Takie samo pytanie zadaliśmy cztery lata temu – na przełomie września i października 2011 roku, a więc również przed wyborami parlamentarnymi. Wówczas odsetek osób deklarujących ujawnianie przez księży sympatii partyjnych podczas homilii był nieco mniejszy (ogółem 21%).

Trudno o obiektywne informacje dotyczące przedwyborczej agitacji w kościołach, także dane CBOS oparte na subiektywnych odczuciach respondentów nie są do końca miarodajne w tej kwestii. Wzrost odsetka badanych deklarujących, że księża w ich lokalnych parafiach ujawniają swoje sympatie partyjne, może wskazywać, iż rzeczywiście przed tegorocznymi wyborami dochodziło do tego rodzaju zachowań częściej niż cztery lata temu lub też może świadczyć o większym uwrażliwieniu Polaków na wszelkie przejawy agitacji wyborczej w kościołach.

¹ Por. komunikat CBOS „Boskie i cesarskie. O stosunkach między państwem a Kościołem(ami)”, kwiecień 2015 (oprac. M. Grabowska)

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (305) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 15–21 października 2015 roku na liczącej 1114 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. CZY W PARAFII, DZIAŁAJĄCEJ W PANA(I) OSIEDLU/WSI ZDARZA SIĘ, ŻE KSIĘŻA PODCZAS KAZAŃ UJAWNIAJĄ SWOJE SYMPATIE PARTYJNE LUB SUGERUJĄ, KTÓRE UGRUPOWANIE POLITYCZNE NALEŻY POPIERAĆ LUB NA KOGO GŁOSOWAĆ W WYBORACH?

Jak wynika z analiz, zmienną, która w największym stopniu różnicuje postrzeganie agitacji wyborczej w kościołach, jest religijność, mierzona częstością udziału w praktykach religijnych. Paradoksalnie, im częstsze uczestnictwo w praktykach religijnych, tym rzadziej dostrzegane przypadki upubliczniania przez księży w lokalnej parafii swoich sympatii partyjnych. O takich zdarzeniach najczęściej mówią osoby praktykujące sporadycznie (kilka razy w roku). Badani niepraktykujący w większości powstrzymują się od wyrażenia swojej opinii na ten temat. Połowa (49%) spośród tych z nich, którzy mają wyrobioną opinię w tej kwestii, jest jednak przekonana, że w ich lokalnej parafii mają miejsce przypadki agitacji partyjnej podczas homilii (ogółem 36% sądzi, że zdarza się to często). Szczególne nasilenie wśród osób niepraktykujących lub praktykujących sporadycznie przekonania o ujawnianiu przez księży swoich preferencji partyjnych lub sugerowaniu wiernym, na kogo powinni głosować w wyborach, wskazuje, że opinie na temat zaangażowania politycznego duchownych kształtują się nie tylko na podstawie osobistych doświadczeń, ale są także elementem stereotypowego wyobrażenia o tej grupie i Kościele jako instytucji.

Tabela 1

Udział w praktykach religijnych	Czy w parafii, działającej w Pana(i) osiedlu/wsi zdarza się, że księża podczas kazań ujawniają swoje sympatie partyjne lub sugerują, które ugrupowanie polityczne należy popierać lub na kogo głosować w wyborach?				
	Tak, bardzo często	Tak, dość często	Tak, ale tylko sporadycznie	Nie, nigdy	Trudno powiedzieć
	w procentach				
Kilka razy w tygodniu	2	4	11	79	6
Raz w tygodniu	1	4	20	72	2
1-2 razy w miesiącu	1	9	18	62	9
Kilka razy w roku	4	13	13	47	23
W ogóle nie uczestniczy	7	6	5	18	64

Tabela 2

Udział w praktykach religijnych	Czy w parafii, działającej w Pana(i) osiedlu/wsi zdarza się, że księża podczas kazań ujawniają swoje sympatie partyjne lub sugerują, które ugrupowanie polityczne należy popierać lub na kogo głosować w wyborach?*			
	Tak, bardzo często	Tak, dość często	Tak, ale tylko sporadycznie	Nie, nigdy
	w procentach			
Kilka razy w tygodniu	2	4	11	83
Raz w tygodniu	1	4	21	74
1-2 razy w tygodniu	1	10	20	68
Kilka razy w roku	5	17	17	61
W ogóle nie uczestniczy	19	17	15	49

* Rozkład odpowiedzi po wyłączeniu „Trudno powiedzieć”

Drugą zmienną mającą istotny wpływ na postrzeganie agitacji politycznej w kościołach jest wykształcenie. Im wyższy poziom wykształcenia, tym częstsze przekonanie, że podczas homilii księża ujawniają swoje sympatie partyjne lub sugerują, które ugrupowanie należy popierać. Niższy poziom wykształcenia sprzyja częstszemu udziałowi w praktykach religijnych, jednak zależność między wykształceniem a tak rozumianą religijnością nie jest silna. Nie do końca zatem częstsze dostrzeżenie przez osoby lepiej wykształcone przejawów agitacji politycznej w kościołach można tłumaczyć ich słabszą religijnością. Być może osoby te są bardziej wrażliwe na wszelkiego rodzaju przejawy tzw. mieszania się Kościoła do polityki, także polegające na publicznym ujawnianiu przez księży podczas homilii swoich sympatii partyjnych.

Opracowała
Beata ROGUSKA

Tabela 1

		Czy w parafii, działającej w Pana(i) osiedlu/wsi zdarza się, że księża podczas kazań ujawniają swoje sympatie partyjne lub sugerują, które ugrupowanie polityczne należy popierać lub na kogo głosować w wyborach?					Liczba osób
		Tak, bardzo często	Tak, dość często	Tak, ale tylko sporadycznie	Nie, nigdy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		3	7	16	58	16	1103
Płeć	Mężczyźni	2	7	16	57	18	521
	Kobiety	3	8	16	60	14	583
Wiek	18-24 lata	1	3	8	75	13	113
	25-34	4	7	16	57	15	210
	35-44	5	10	19	51	16	202
	45-54	2	11	13	55	19	161
	55-64	2	7	20	58	13	195
	65 lat i więcej	1	4	16	61	18	223
Miejsce zamieszkania	Wieś	1	6	16	67	10	442
	Miasto do 19 999	2	8	13	57	19	165
	20 000 - 99 999	3	9	18	55	15	203
	100 000 - 499 999	4	8	16	53	19	176
	500 000 i więcej mieszk.	6	7	16	42	29	118
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne		2	14	68	16	225
	Zasadnicze zawodowe	1	8	17	63	11	270
	Średnie	4	6	17	56	16	335
	Wyższe	4	13	16	49	19	273
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	7	9	19	39	26	105
	Średni personel, technicy	3	15	16	58	9	45
	Pracownicy adm.-biurowi	4	11	21	54	10	72
	Pracownicy usług	3	5	17	69	6	72
	Robotnicy wykwalifikowani	2	5	19	54	20	111
	Robotnicy niewykwalifik.	3	6	14	70	7	42
	Rolnicy		9	20	63	8	60
	Pracujący na własny rach.	3	9	8	53	28	59
	Bezrobotni	2	8	9	46	34	53
	Emeryci	2	6	18	59	16	260
	Renciści	1	6	10	73	10	86
	Uczniowie i studenci	2	2	13	71	12	59
	Gospodynie domowe i inni	4	10	14	62	11	80
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	4	10	20	49	16	146
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	2	6	19	63	9	102
	sekt. prywat. poza rolnict.	4	8	16	54	19	268
	prywatnym gosp. rolnym		9	20	62	10	60
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	2	8	16	62	12	158
	Od 650 do 999 zł	2	8	14	70	7	131
	Od 1000 do 1399 zł	1	6	17	59	17	180
	Od 1400 zł do 1999 zł	2	7	15	58	18	158
	2000 zł i więcej	5	12	20	43	20	205
Ocena własnych war. mater.	Złe	1	7	15	60	18	106
	Średnie	2	5	16	63	15	441
	Dobre	3	9	17	55	16	557
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	2	4	11	79	6	56
	Raz w tygodniu	1	4	20	72	2	471
	1-2 razy w miesiącu	1	9	18	62	9	172
	Kilka razy w roku	4	13	13	47	23	270
	W ogóle nie uczestniczy	7	6	5	18	64	130
Poglądy polityczne	Lewica	6	9	21	39	25	158
	Centrum	3	11	16	57	13	342
	Prawica	3	6	15	65	11	332
	Trudno powiedzieć		4	13	63	20	271